

טַרְטֵר הַדּוֹרוֹת

SHARSHERET HADOKOT

כרך ב' מס' 3

החברה הגניאלוגית הישראלית

יוני 1988

דבר המערכת

עלונו "שרשרת הדורות" זוכה להדים רבים בארץ ובעלונים של החברות הגניאלוגיות בחו"ל, ולכן הכנסנו בו שינויים. נפרסם בעברית ובאנגלית מידע על הפעילויות של חברתנו, ובעברית בלבד לקט מהעלונים של החברות הגניאלוגיות בחו"ל. אנו פותחים שני מדורים חדשים:

1. דרכי מחקר של חברינו. יוסף בן ברית ממושב "חיבת ציון" פותח אותנו. חברים נוספים מוזמנים לכתוב במדור זה.
2. המדור של מרים ויינר. מרים היא גניאלוגית מקצועית המפרסמת טור קבוע ב-60 עתונים. היא הועילה להעמיד את מאמריה לרשותנו. רב תודות.

ננסי שונברג פתשה מעריכת העלון ובמקומה הצטרפה רות רגבי. תודה לננסי וברכות לרות.

אסתר רמון

פגישותינו הבאות (האחרונות בשנת תשמ"ח)

- 22.6.88 ד"ר פאול יעקבי - משפחת קארו.
- 20.7.88 ראובן נפתלי - מחקר משפחתי.
- כל ההרצאות תהיינה בשעה 19.30 באולם "מבקשי הדרך", שד' עגנון 22.

הארכיון הציוני המרכזי

- ב-15.5.88 ביקרנו בארכיון הציוני המרכזי בבניינינו החדש ליד בנייני האומה. סגן המנהל יורם מיווק מסר לנו מידע על הארכיון בכלל והחומר החשוב לגניאלוגים בפרט, ואחר-כך סיירנו בבניין הנאה והתכליתי.
- דוגמאות של חומר חשוב לגניאלוגים:

 - רשימת העולים החוקיים מ-1912 ועד 1948.
 - רשימת עולים שהוגלו על ידי הבריטים לקפריסין ולמאוריציוס.
 - תיקים של מחלקת העליה ועלית הנוער.
 - פנקסי הבוגרים בירושלים.

לקט ידיעות

- הסמינר הבין לאומי הבא לגניאלוגיה יהודית יהיה ב-1990 בלוס אנג'לס בסוף יולי או בתחילת אוגוסט. פרטים יבואו.
- נמסרה לנו רשימת החברים וכתובתיהם של החברה הגניאלוגית בפריס.
- קיבלנו את הרשימה של כל שמות המשפחה שהוכנסו למחשב במרכז הגניאלוגי "בבית התפוצות".
- אנו מתכוונים להוציא חוברת מאמרים על נושאים גניאלוגיים. הנכם מוזמנים להגיש חומר לשמואל אבן אור, ת.ד. 16177, ירושלים 91161 טל. 424896.
- מתקשה לקרוא מסמכים פולניים מהמאה ה-19? יצא ספר עזר
Find and Translate Old Shtetl Vital Records Yourself by Judith R.Frazin.
פרטים במערכת.

חברינו חוקרים

דרך הקירתי את עבר משפחות אבי ואמי: בונדהיים-גלוקשטאט

אקדים ואציין שתי עובדות בסיסיות:

א. לא קבלתי מאבי ז"ל, שנספה בשואה, שום מידע על עבר משפחתו. לא הכרתי את סבי (אביו) וסבתי לא סיפרה לנו, כשהיינו ילדים קטנים על עבר משפחתה אפילו כהוא זה. אמי, שתחיה, סיפרה לי בשנים האחרונות על הוריה, אך מעט מאוד על סבה וסבתה.

ב. עזבתי את המבורג, עיר הולדתי בגיל 13, אחרי ליל הבדולח.

הגעתי ארצה בגיל 19, אחרי שש שנות כדודים והשרדות מגורל רוב יהודי אירופה. לא היה בנפשי מקום לעבר ולכל מה שהיה צריך לעניין אותי על משפחות הורי. הדחקתי את העבר לפינה בלתי רצויה במחשבותי וחשבתי רק על העתיד. רק בשנים האחרונות, בערך עשור אחד, התחיל להתעורר הרצון לקשור קשרים עם עבר משפחות הורי.

דרך עבודתי התבססה על שמות המשפחה ומקור השמות האלה וכך התחלתי בכתיבה על העיירה גלוקשטאט במחוז שלזוויג-הולשטיין בצפון גרמניה, ועל העיירה בונדה במחוז פריזיה המזרחית, קרוב לגבול הולנד-גרמניה.

הופניתי לאנשים שרצו לעזור בחיפושי, מתוך התנדבות וכך נקשרו קשרים דרכם עם ארכיונים עירוניים ומחוזיים באמזן, בהמבורג.

התגלו לי עובדות מעניינות על ראשית התישבות יהודים פורטוגזיים אנוסים בשני המחוזות הנ"ל, ובהמבורג. כן קבלתי מידע מסוים על בני משפחה בשמות אלה שלעולם לא שמעתי על קיומם באזורים הנ"ל. התחילו להתמלא תיקים עם אינפורמציות. גולת הכותרת ותפנית היו כאשר גיליתי את הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, בבית שפרינצק אשר בגבעת עם, באונ. העברית בירושלים. במשך 6-7 שנים ביליתי חלק ניכר מימי חופשותי בחיפוש אחרי בני השמות בונדהיים באמזן ובהמבורג: גלוקשטט בשלזוויג הולשטיין, קופנהגן והמבורג. עברתי על כל המחקרים הנוגעים לקהילות אמזן ואה"ו (אלטינה-המבורג-ונדסבך) ובוא ה"פורטוגזים" לאזורי החופים בהולנד ולצפון מערב אירופה לאורך

החופים. הצלחתי לרשום עשרות רבות של שמות ולבנות את שושלות משפחותיהם. במיוחד עניינו אותי אנשים שנשמו הנריקס, כי מסורת, אותה גיליתי בשיחות עם בני משפחה מפוזרים אמרה, כי אנו צאצאי משפחה פורטוגזית בשם זה. נזכרתי כי נאמר לנו בילדותינו, כי אבי ואמי מקורם באותה משפחה. כן בלטה העובדה, כי הן בבית אבי והן בבית אמי נהגו לאמר פסוק אחד בברכת המזון, כמנהג הספרדים ולא כנהוג בסביבתנו הטבעית האשכנזית.

בעברי על יותר מ-10,000 שמות נפטרים ונקברים בקהילת אה"ו, הצלחתי לשלוח עשרות רבות של בני השם גלוקשטט החל משנת 1715 בערך. ובאמון בני השם בונדהיים החל משנת 1811.

אחרי שעבדתי במשך חודשים רבים על ממצאי השמות, הצלחתי להרכיב קשרי משפחה כהנחות. השתמשתי בשמות הפרטיים של ילדים וקשרי השמות עם בני דור של סבים אפשריים. הרכבתי משפחות "פורטוגזיות" מן הידועות אז. גיליתי אחים ואחיות בני אותו דור, אשר קראו לבניהם ולבנותיהם באותם שמות פרטיים זכר לסבים ולסבתות.

השתמשתי בלוחות ובפקי-שם ועבדתי כמו שעובדים עם לגו. כאשר ראיתי שאין אני מצליח להשלים חלל מסוים בצורה ודאית ומספקת הכנתי לי רשימה נפרדת של אלה.

בשנת 1985 החלטתי לערוך ביקור אישי בכל בתי הקברות, אשר תיאורטית היו נהירים לי, כי שם בודאי נקברו מאבות אבותי.

ביקרתי באמון בבית העלמין היהודי וגיליתי שם אחת המצבות העתיקות ביותר אשר אישרה הנחה תיאורטית שלי על סבו המשווער של הראשון באמון אשר קרא לעצמו בונדהיים בהתאם לחוק הצרפתי, ב1811. הסב הזה הוא נקבר בציון. . . . מבונדה, בשנת 1782. מכאן ולקשר שלו עם המשפחה היהודית היחידה, בחסות הנסיך המקומי, החל מ-1671 במקום זה, אשר שמו היה ידוע לי מספרי מחקר ומן הארכיונים של העיר ההולנדית גרונינגן היה צעד הגיוני, אשר אישר את אשר הנחתי מקודם, אך לא מצאתיו ברישומים.

אותו הדבר קרה לי בעיירה הצפונית גלוקשטט. גיליתי מצבות משנות 1741, 1730, 1690 אשר ברור היה לי שהם בני משפחת הנריקס, גם כאשר על מצבותיהם

רשומים שמותיהם העבריים בלבד.

הצלחתי לסתור שאלות וספקות של חוקרים לא-יהודיים שלא הבינו מערכת שמות פרטיים הנתנים לבנים על שם האב או הסב או שניהם יחד, וחללים ברישומים של חוקרי מצבות יהודיים מאוחרים שלא ידעו לקשור שמות עבריים עם שמותיהם הפורטוגזיים והדניים של בני קהילה זו, וצאצאיהם המאוחרים בהמבורג.

לסיכום: הפעלתי הבנה בלשית אשר התעמקה בבעיות של היהודים במהפכים הפוליטיים הכליים שבאזורם ובתקופתם, אשר החוקרים אינם מעלים על דעתם בהיותם שבויים באסכולה של רישומים מוחלטים בלבד, שלא קיימים תמיד ברצף. היום ביכלתי להצביע על שלשלת של חוליות מ-12 דורות בודאות ללא כל צל של ספק, בידעי שמותיהם העבריים והלועזיים, ועיסוקיהם של רב רובם של אבות אבותי ונשיהם. כן מכיר אני את משפחתם הספרדית אחורה עוד 13 דורות!!!

כתבתי על הרקע של כל דור במקומו והאילוצים שהכתיבו להם נוהגים של קביעות שם המשפחה, והחלפתם בתנאים שונים ומשונים.

הרישומים שלי הם גרפיים-גניאולוגיים, הסטוריים-סביבתיים, וכמובן שמיים ותיארוכיים על פני כ-275 עמודים אותם אני מקוה להדפיס בבוא העת והתקציב. הידע שלי מתחיל משנת 1100 לסה"נ באופן כללי ומ-1545 בדיוק רב!

יוסף בן ברית

חדשות מהספריה

חברתנו צביה רבינוביץ, בתו של מיכל רבינוביץ ז"ל בעל חנות הספרים הידועה "הדרום" לשעבר ברחוב בן יהודה, תרמה לספרייתנו ספרים חשובים למחקרינו:

1. מרימפול, על גדות הנהר שישופה, ליטא

העורך אברהם תורי-גולוב. הספר יצא לאור בתל-אביב ב-1983.

241 עמודים בעברית, 44 עמודים באידיש ו-74 עמודים באנגלית.

יש בו הרבה תמונות, זכרונות כלליים ואישיים ומידע רב על הגימנסיה העברית שבעיר. הוא מכיל גם הרבה תמונות, מפה ורשימת קדושי הקהילה

במרימפול והסביבה.

2. מגילת משפחתנו מאת יצחק ריש

- ליקוטים למגילת היוחסין של משפחות לוי, ברלינגר ואלינגר מגזע צבי.
הוצאת המחבר, חיפה תשל"ד.
סעיף ב': מרש"י עד משפחת לוריא
סעיף ג': בית לוריא
סעיף ח': בית קצנלבוגן ועוד.
3. ספר שרשרת הזהב מאת הרב שלמה גור אריה (אינגרליב) 1950
4. וכן קטעי עיתונות שנאספו על ידה:
בנאי יעקב-אליעזר בן יהודה, הנדריק סיטרוואן מ"כל העיר"; דוד הכהן
ופראג '87, שרשים מ"סוף שבוע", מלמד סלומון וההגדה לבית משפחת
בן-יצחק מ"מעריב" וכן גד אלכסנדר (איפה סבתא של סבא) גם כן מ"סוף
שבוע".
5. "אילן משפחת רבינוביץ". אילן יפה מאד המכיל חומר רב ויכול לשמש
דוגמא בדרך עריכתו. הודפס ב-1983.
6. מגילת היחס למשפחת יפה מאת ד"ר פאול יעקבי
תודתנו נתונה לגב' רבינוביץ ולמשפחתה ואנו בטוחים שחברינו יוכלו
להעזר בחומר זה.

מבחר מעלונים שהגיעו לאחרונה

אבותינו IV 3

- שני מאמרים על צאצאי רש"י
 - מידע על ארכיון יהודי בסקוטלנד.
 - סקירה על ספרי מדריך לחקר יהודי קנדה.
 - אינדקס לשלושת הכרכים הראשונים של "אבותינו".
- דורות IX 2
- סקירות ספרים על:
 - מדריך לאנציקלופדיות יהודיות
 - היהודים בפידו ב-1834.

- "ניצולים מלטביה זוכרים" בעריכת גרטרוד שניידר דו"ח על חקר משפחתי
בגרמניה הכולל עצות מעשיות.

3 IX

פרטים חשובים על מחקר גניאלוגי במאמר של מרשה סרון דניס.

11 LINAGE

חברת התירות האוסטרית פרסמה חוברת:

Tracing your Heritage in Austria

3 VII ROOTS-KEY

הוראות כיצד להשתמש באינדקס לרשימות של היהודים בקונסוליות הרוסיות מאת
סליאן זק וסוזן ויין 1987.

I sum up:

I exercised detective intelligence and understanding which went deep into the problems of the Jews in the general political upheavals of their time and place. Many researchers cannot even imagine these, for they are slaves of the school of definite records, and definite records do not always exist consecutively.

Today I can point to a dynasty of 12 generations with absolute certainty. I know the Hebrew and vernacular names and the occupations of most of my ancestors and their wives. I am acquainted with their Sepharadi family for another 13 generations back. I have written about the local background of each generation, the pressures that dictated the family name they took, and their changes of name in changing circumstances. I hope to print the material one day, if budget permits. My general knowledge begins from 1100 A.D. and precisely detailed information about the family from 1545.